

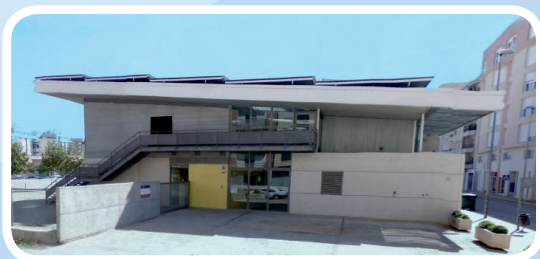
amolama

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, INVESTIGACIÓ, CULTURA I ESPORT

Articles · Activitats · Entrevistes · Passatemps

Equip directiu

Director, Jose Vicente Oliver Zaragoza
Caps d'estudis, Rafael Donet Donet i Silvia Cubells Lleó
Secretari, José Tomás Estornell Cremades

Personal d'administració i serveis

Auxiliar de gestió, Pere Doménech Vañó

Subalterns, Joaquín Femenia Llorca, María Teresa Barber Estevan

Components dels departaments, Curs 2013-14

Departament de corda: Cap de departament: Cristina Bernal Castelló, violoncel Professorat:

José Lledó Figueres, violí
Oscar Biendicho Jiménez, violí
Vicente Ortiz Hernández, viola
Silvia Cubells Lleó, violoncel
Josep Miquel Aguilar Cortina, Contrabaix
Ramón García i Soler, guitarra
Enric Ribes Martorell, guitarra
Jesús Cantos Plaza, orquestra

Departament de vent-metal·l i percussió

Cap de departament: Ricardo Ortega Sansaloni

Professorat:

Rafael Sargatal Miquel, trompa
Jose Vicente Oliver Zaragoza, trombó
Miguel Ángel Ibiza, trombó
Rafael Donet Donet, tuba
Miguel A. Calvo Cervera, tuba
Daniel Mulet, trompeta
Joan Soriano Morales, percussió
Daniel Bresó Peiró, percussió
Eugeni Camacho, percussió

Departament de vent-fusta

Cap de departament: Juan Sapiña Ferrer

Professorat:

Juan Manuel Mato Cebrian, clarinet
José Tomás Estornell Cremades, flauta
Fátima Tamarit Fernández, flauta
Albert Romaguera, oboè
Rafael Zanón, fagot
Fco. Javier de la Vega Garea, saxòfon

Departament de teclat:

Cap de Departament: Patricia Gasque Sendra

Professorat:

Ana Llobell Llobet, piano
Claudio Carbó Montaner, piano
Telmo Gadea Boix, piano
Inmaculada Gomis Cimplido, piano
Oscar Aparici Catalá, piano
Christian A. Esteve Zinsser, piano
Maria Vila, piano
Sonia Vallés, piano
Sandra Felis, piano

Departament de llenguatge musical i cor:

Cap de departament: Cristina Jordá Torres

Professorat:

Dolores Amelia Medina Sendra
Mª Antonia Juaneda
Inma Mateu, cor

Departament de composició i instrumentació

Cap de departament: Ernest Artal, anàlisi

Professorat

Josep Puig Ramis, harmonia
Beatriz Sahuquillo, història de la música

Índex

La música y su reflejo cerebral. <i>Almudena González.</i>	3
El racó de l'AMPA. <i>Junta Directiva de l'AMPA.</i>	4
Vigencia de un estilo propio. Últimos estrenos del compositor Antón García Abril. <i>Claudio Carbó.</i>	5
Guía básica de comportamiento en un concierto de Música Clásica. Cuándo aplaudir. <i>Jesús Cantos.</i>	7
IV Congrés CEIMUS. L'experiència creativa a la pedagogia de la música. <i>Patricia Gasque.</i>	10
Recordant a Ferrán Pelegrí....	11
4 Alumnes del Conservatori d'Oliva a la JORVAL. <i>Alejandro Cardona.</i>	13
Acta del XI Concurs de Música de Cambra.	14
Blanca y el violín de Vartal. <i>Cristina Jordá.</i>	14
Els instruments de corda frotada en el Barroc. <i>Vicent Ortiz.</i>	15
La leçon de musique. <i>Joaquim Femenia.</i>	16
Autoconsciencia del movimiento y educación postural. <i>Mª Antonia Juaneda.</i>	18
10é Aniversari Nadal Tubes 2015. Intercanvi dels Conservatoris Oliva-València. <i>Rafa Donet.</i>	19
Fonaments de direcció vocal i instrumental. <i>Jesús Cantos.</i>	20
El circ Musical. <i>Empar Sastre i Silvia Cubells.</i>	24
Projecte d'iniciació primerenca a la flauta travessera. (Mètode Suzuki). <i>Fàtima Tamarit.</i>	25
Viatge de la Brass Band del Conservatori Josep Climent d'Oliva a la ciutat de Sisterón. <i>Silvia Cubells.</i>	26
Francisco Brines al Conservatori. <i>Silvia Cubells.</i>	29
Intercanvi assignatura de violoncel Catarroja-Oliva. <i>Silvia Cubells.</i>	29

EDITA

Conservatori Professional de Música "Josep Climent" Oliva

Dipòsit Legal V - 2058 - 2010

ISSN. 2172-0282

Director: José Vicente Oliver

Coordinació i redacció: Silvia Cubells

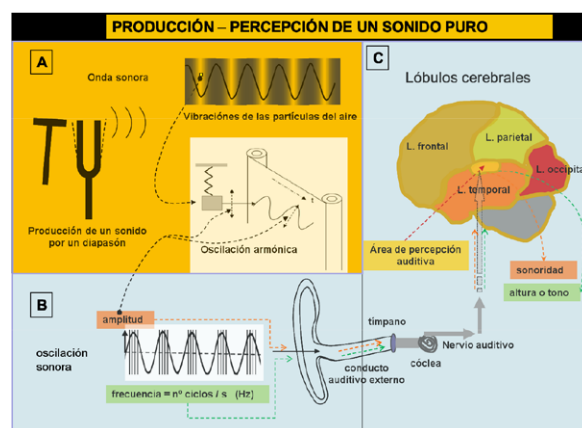
Disseny i maquetació: **denou** www.denou.com

Col·laboradors: Almudena González, AMPA, Claudio Carbó, Jesús Cantos, Patricia Gasque, Alejandro Cardona, Cristina Jordá, Vicent Ortiz, Ximo Femenia, Rafa Donet, Fàtima Tamarit, Empar Sastre, Mª Antonia Juaneda, Silvia Cubells.

La música y su reflejo cerebral

Almudena González

Hoy en día sabemos que la música se refleja a nivel cerebral, tanto en la situación de audición como en la de interpretación. Los sonidos individuales se reciben o reconocen en un área concreta del lóbulo temporal de nuestra corteza cerebral denominada corteza auditiva primaria (Figura 1). Pero la música es un conjunto de sonidos, ritmo y armonía combinados. Por tanto está formada por una sucesión de tonos de distinta altura y sonoridad lo que constituye un mensaje o señal que va acompañado de distintos atributos y que se ejecuta con determinado estilo por lo que interesa investigar no solo donde se percibe el mensaje sino también las zonas cerebrales implicadas en su procesamiento y reconocimiento. Ya desde la década de los 70 del siglo pasado hubo interés en conocer las zonas cerebrales de reconocimiento e interpretación musical y en diferenciarlas de aquellas dedicadas al análisis del lenguaje. Algunas teorías tratan sobre la lateralización de los hemisferios cerebrales en la música, si bien algunos autores se han decantado por la dominancia del hemisferio derecho por su relación con el habla, otros consideran que las distintas cualidades de la música requieren de una mayor participación del hemisferio izquierdo. Se conocen casos en los que una persona que había perdido el hemisferio izquierdo era capaz de cantar canciones conocidas con pocos errores atribuyéndosele por tanto al hemisferio derecho el control de los aspectos neuromusculares del cantar, también es conocido que el famoso compositor Maurice Ravel (1875-1937) que sufrió un ictus de su hemisferio izquierdo podía reconocer melodías y la afinación musical pero era incapaz de identificar notas escritas y de tocar el piano. Por tanto, ambos hemisferios contribuyen a la percepción musical aunque de manera distinta. En efecto, para una persona sana que escuche música, su percepción musical depende de la síntesis de tonos y ritmos; ambos procesos están involucrados, no en términos de la especialización de un

hemisferio que es “dominante” para la música, sino como una interacción de ambos hemisferios. Siguiendo este línea se cree que la música es un medio de comunicación donde las distintas características (tono, ritmo, armonía, timbre, etc.) están localizadas en diferentes partes del cerebro. La melodía y la localización de los tonos se encuentran preferentemente en el hemisferio derecho. El análisis armónico parece ser también función de las regiones auditivas del hemisferio derecho, con el entrenamiento musical se estima que la dominancia cerebral para la percepción de la melodía se desplaza del hemisferio derecho al hemisferio izquierdo: los músicos profesionales utilizan más en la percepción de las melodías el hemisferio izquierdo. Respecto al sexo, parece que de forma general la lateralización de funciones en los hemisferios es más acusada en el hombre que en la mujer. También es ampliamente conocido que la práctica o entrenamiento musical producen ciertas mejoras de distintas herramientas cognitivas como por ejemplo el nivel de memoria y el grado de atención. Se ha demostrado que el entrenamiento musical produce alteraciones estructurales de determinadas áreas cerebrales y que el área de representación de las cortezas primarias depende del entrenamiento y estas se adaptan a fin de ajustarse a las necesidades actuales y experiencias previas. La interpretación de una obra musical por un experto instrumentista comporta desde el punto de vista de la función cerebral, la puesta en marcha o la activación conjunta de distintas redes o centros neuronales sensoriales y motores que han debido ser memorizadas, adiestradas y entrenadas a lo largo de la vida del músico – normalmente desde la niñez. Desde este punto de vista, los músicos ofrecen un excelente modelo humano para estudiar los efectos cerebrales de comportamiento cognitivo, así como de la adquisición, la práctica, y el mantenimiento de estas habilidades especializadas.

El racó de l'AMPA

La Junta Directiva de l'AMPA

Si una Associació de Mares i Pares resulta un element important dins de la vida de qualsevol centre educatiu, en un Conservatori de Música, no podem oblidar-ho, també ho ha de ser. Com a la resta de centres, la seua presència ha de ser silenciosa, però atenta a tot allò que hi passa, perquè si l'AMPA a compleix bé les seues funcions, són els nostres fills els qui finalment se'n beneficiaran, perquè la seua finalitat principal és defensar els interessos de tot l'alumnat del Conservatori. D'una banda l'Associació ha de recollir les preocupacions familiars davant qualsevol situació que puga produir-se i traslladar-les a la direcció del centre (al vestíbul hi ha una bústia de suggeriments i qualsevol pare sempre pot adreçar-se personalment a qualsevol membre de l'equip); d'altra ha de tindre inquietuds pròpies que, plantejades en el moment i lloc oportuns, poden suposar millores; finalment ha d'estar oberta a tot allò que el centre pot proposar-li i, després de fer la valoració oportuna, arribar a on per raons estructurals, econòmiques i/o de qualsevol altre tipus el centre o l'alumnat no hi puga arribar.

Volem aprofitar l'oportunitat que ens ofereix la publicació anual de la revista *Anagrama* per a que tots coneguen quina ha estat la tasca de l'AMPA durant el present curs 2015-16, ara ja a punt d'acabar-se, ben entès que és la continuïtat natural del que ha estat fent-se des de fa ja molts cursos. La Junta directiva de l'AMPA actual està composta per 8 membres. La Junta celebra reunions periòdiques i manté contactes habituals amb la direcció del centre per tal d'organitzar determinats esdeveniments durant tot el curs. Tenim representació al Consell Escolar del Conservatori, en el qual participem i on es traslladen les inquietuds de l'alumnat. Formem part igualment de la Federació d'AMPAs de Conservatoris, i gràcies a la força de tots s'han aconseguit últimament èxits importants com que els estudis professionals de música tinguin l'equivalència de grau mitjà de Formació Professional o la creació d'estudis professionals relacionats amb la música, com de Lutheria i restauració d'instruments. Algunes de les actuacions més destacades d'enguany són:

- ✓ Durant el present curs l'AMPA ha finançat i organitzat els berenars en l'intercanvi amb altres associacions: Nadaltubes (17/12/15), Trobada Violoncel·ls Conservatori de Catarroja (21/04/16), Brass Band de Cullera (25/04/16), Flauta del Conservatori de Xàbia (20/05/16) i Brass Band d'Ontinyent (23/05/16). ✓
Ha realitzat el pagament de les samarretes que han dut els participants en el viatge de la Brass Band a Sisteron (França) del 6 a l'11 d'abril.
- ✓ Ha finançat també un dels autobusos per a participar en els actes de la Primavera Educativa, celebrats a València durant el mes de maig de 2016.
- ✓ Amb la col·laboració de l'empresa Music Custom, aporta la dotació econòmica del premis del Concurs de Música de Cambra (4/05/16), que celebra la seua XII edició, atorgant com a novetat enguany un detall a tots els participants.
- ✓ Enguany encetem la col·laboració en els actes de cloenda amb el finançament de l'espectacle Art-Brass (13/06/16) a l'Olímpia, així com la proposta de dur un ponent per a fer la lliçó d'acomiadament del curs 2015-16. ✓
Com és tradicional, tots els alumnes que acaben els seus estudis, tant de 4t d'Ensenyaments Elementals, com 6é de Professionals reben una orla que recordarà el seu pas per les aules del Conservatori i un detall en l'acte de cloenda del curs (15/06/16). Enguany s'ha proposat a la Direcció del Conservatori encetar en el centre una galeria d'orles que permetia contemplar l'històric dels cursos que cada any acaben els seus estudis.

La majoria de famílies estem associades, i amb l'aportació econòmica, que suposa el pagament de la quota anual (15€) i la dedicació personal i l'esforç dels pares i mares és possible la nostra tasca. No podem oblidar que totes les activitats de l'AMPA beneficien tot l'alumnat, sense diferenciar qui està associat o no, des de 1er. d'Ensenyament Elemental fins a 6é de Professional. Per això te diem, si encara no ho has fet: ASSSOCIA'T! PARTICIPA!! Pots fer-ho en molt nivells, des d'incorporar-te a la Junta, fins col·laborar en qualsevol activitat puntual. Perquè hem de ser un grup nombrós per tal que la tasca tinga continuïtat en cursos successius, amb nous membres i noves idees, i sempre en benefici dels nostres fills i filles.

Vigencia de un estilo propio: últimos estrenos del compositor Antón García Abril

Claudio Carbó

La visita del compositor turolense Antón García Abril al Conservatori "Josep Climent" d'Oliva, efectuada con motivo de la clausura del curso académico 2013-2014, supuso un hito en las celebraciones musicales celebradas en la ya dilatada trayectoria artística de nuestro centro. Todos los que pudimos estar presentes disfrutamos de la presencia de una de las figuras imprescindibles del panorama musical actual, además de poder gustar de su música tanto para piano como orquestal. En aquel momento homenajeábamos también al autor de innumerables composiciones para todo tipo de instrumentación, con motivo de la celebración de su 80 cumpleaños.

Dos años más tarde, la trayectoria musical de García Abril sigue inmersa en un fecundo y vertiginoso ritmo creativo, enriqueciéndose así el corpus musical del autor con nuevas obras en las que su personalidad musical se muestra intensamente palpable y quisiera ilustrar en estas líneas. Precisamente y muestra del amor con que ha mimado concretamente la creación para piano solo, concluía el pasado año un precioso díptico titulado *Baladas de otoño*, en que la cota de poetismo alcanzada sorprende por su belleza. Las dos piezas, compuestas en un mismo impulso y hálito inspirador, se interpretan ininterrumpidamente, mostrando la riqueza propia de la armonía garciabriliana. Característica distintiva de esta es la disposición acordal estructurada y dispuesta en diferentes centros tonales, donde el concepto de melodía se extiende a todos los ámbitos propios de la composición musical. Podemos hablar de melodía de acordes, melodía de ritmos e incluso melodía de modulaciones. Teñidas de la peculiar paleta sonora de García Abril, distinguible por sus acordes ricos en superposiciones armónicas y el incesante ritmo interno, *Baladas de otoño* supu-

"El piano de Antón García Abril: cenit de inspiración compositiva en su madurez creativa (1996-2015)", Paraninfo de la Universidad de Zaragoza, febrero de 2016.

so la culminación del estudio de la última etapa creativa del maestro turolense desarrollado por el autor de esta reseña. Su estreno se efectuaba tras la proclamación doctoral celebrada en el Paraninfo de la Universidad de Zaragoza el pasado febrero, donde se presentaba la música y características propias del piano de García Abril junto a interpretaciones en directo de algunas de sus piezas. La culminación musical de la primera interpretación pública de *Baladas de otoño*, realizada precisamente dentro del ámbito universitario, se ve inmersa en el paulatino y necesario acercamiento de las enseñanzas musicales superiores al espíritu universitario quizás escaso en los conservatorios superiores y escuelas de alta especialización musical. Fruto de esta investigación es la edición en disco compacto de "*Antón García Abril: piano para el tercer milenio, interpretado por Claudio Carbó*", monográfico donde se presentan las obras más representativas de su última etapa creativa y también el estreno discográfico de *Baladas de otoño*. Esta grabación se presentaba en la Norges Musikhogskole de

Oslo, a la vez que se producía en la capital noruega otro importante estreno, esta vez de una importante obra concertística para violonchelo y piano. Se trata de las *Variaciones sobre las siete canciones populares españolas* de Manuel de Falla, obra encargo del prestigioso violonchelista noruego Truls Mørk y de la NRK, Orquesta Sinfónica de la Radio Noruega. Tomando como núcleo musical la genial obra para voz y piano *Siete canciones populares españolas*, compuesta por Manuel de Falla hace poco más de 100 años, García Abril construye una equilibrada obra concertante iniciada por una densa cadencia en que aparecen ya motivos de las distintas células de algunas canciones, como es el caso de la *Nana*. Los diferentes puentes que hilvanan el desarrollo de la obra junto con el inconfundible toque estilístico del compositor que nos ocupa, continúan la labor iniciada en sus obras para solista y orquesta anteriores, como su *Concierto de las tierras altas*, también para violonchelo y piano, y las grandes creaciones orquestales como *El mar de las calmas* o *Lumen*. Especialmente relevante es el perfecto engranaje del estilo del maestro aragonés con la esencia universal plasmada en este ciclo vocal del compositor gaditano fallecido en 1946 y la cuidadísima y timbrada orquestación para gran orquesta. Detengámonos brevemente en el contenido musical de la partitura, donde apreciamos el especial cuidado de las familias orquestales, especialmente la rica y jugosa aportación de piano y arpa junto a la estratégica y perfecta utilización de la percusión.

Antón García Abril y Truls Mørk junto al director Miguel Harth-Bedoya. Al fondo, panel titulado *El sol* (1909-1916), de E. Munch, quien decoró pictóricamente la bellísima Universitetets Aula de Oslo, lugar del estreno de las *Variaciones para cello y orquesta*.

Ciertamente consideramos que esta obra enriquece y eleva si cabe el repertorio para violonchelo y orquesta: acaba de emerger una creación singular que repetirá, como sucedió tras su primera interpretación, una grandiosa ovación en pie como se vivió en aquella *première* de la capital de Noruega.

Concluamos nuestra aportación con otro estreno realizado en Washington el pasado 20 de abril por la violinista Hilary Hahn, quien encargaba a García Abril una obra para violín solo que germinó finalmente en *Seis partitas* para este instrumento. Decía la virtuosa sobre la gestación de esta obra: "*Ya hay legendarios precedentes, tanto en la obra de Bach como en la de Ysaÿe, en que ambos establecieron un conjunto de seis obras para violín solo; sin embargo, no había sido repetido por ningún compositor contemporáneo, con lo que esto beneficiaría el repertorio para violín solo. Animé fuertemente a Antón para que escribiera este conjunto de seis obras para violín solo, para agregar su voz única a esta enriquecedora y aún creciente tradición*".

Tras el estreno decía la violinista, precisamente el mismo día de la conclusión de este artículo: "*The music turned out to be more wonderful and inspiring to play than I could have imagined. It feels like those phrases breathe with me and the notes fit in my hands*".

Ojalá podamos mostrar y gocen descubrir nuestros alumnos la belleza de la música y en especial la de Antón García Abril; "*música que se convierte en más maravillosa e inspiradora de lo que hubiéramos podido imaginar*".

Claudio Carbo, abril de 2016
www.claudiocarbo.com

Guía básica de comportamiento en un concierto de música clásica.

Jesús Cantos

Profesor de Orquesta y Banda

Lo cierto es que nunca he escrito ningún artículo en ésta, nuestra revista del Centro, que abordara un tema tan pedagógico como el de "cómo comportarse en un auditorio" tanto el público, como los músicos e incluso el director, porque se supone que es un tema "que todos conocemos" por nuestra experiencia como músicos y/o como oyentes, pero bien es cierto que observando algunos de los últimos conciertos realizados en este Conservatorio, me he dado cuenta que quizás no estaría mal escribir un poco sobre este tema, aunque sea sólo por si acaso a alguien le resulta de utilidad o por si acaso a alguien no se le ha hablado de estas cosas al largo de su vida (como músico o como oyente). He pensado *acotar* este pequeño *manual* hablando en esta ocasión de *dónde debemos aplaudir en un concierto* ya que creo que es un tema necesario para que los oyentes neófitos puedan tener mayor seguridad en cuando proceder con este acto que tanto agradecemos u odiamos los músicos durante un concierto y, en posteriores artículos, seguiré abordando otras cuestiones.

Sobre este tema, no se pueden dar reglas específicas pues no existe una determinación clara o "escrita" sobre ello, ya que hay quien argumenta que entre movimientos podemos (incluso debemos) aplaudir y otros que lo rechazan y expre-

san que no debemos aplaudir hasta que la obra haya acabado completamente. Personalmente pienso que debemos aceptar y acatar las tradiciones que en cada país se den y aplicar el refranero español de "donde fueres, haz lo que vieres" en vez de debatir quién tiene razón. Por ejemplo, me quedé perplejo en un concierto que dirigí en Hannover (Alemania) cuando entre obra y obra (ya no digo entre movimientos) nadie aplaudía... pensé que no les gustó mi versión de las obras pero aplaudieron al final de cada parte del concierto (antes de la pausa y cuando finaliza) ya que ésta es la tradición allí. Ellos se justificaban afirmando que de no ser así, el intérprete pierde la concentración, pero a mí me resultaba desconcertante el no escuchar aplausos entre las obras porque además, creo que es necesario romper con un ambiente o carácter de una obra para empezar con otro que, la mayoría de las veces, es distinto. Por lo tanto, yo voy a expresar mi punto de vista dando mi personal *guía básica* sobre este tema.

Cuando comienza un concierto normalmente el público debe aplaudir dos veces: dependiendo de la agrupación, lo expresaré en esta tabla (véase la apreciación entre los Concertino de la Orquesta¹ y de la Banda² y su ausencia en los grupos de música de cámara y masas corales):

Solistas/Música de cámara	Coro	Orquesta	Banda de Música
1. Entrada de los integrantes al escenario.	1. Entrada de los cantantes al escenario.	1. Entrada del Concertino de la Orquesta.	1. Entrada del Concertino de la Banda.
(Afinación)		(Afinación)	(Afinación)
	2. Entrada del director.	2. Entrada del director.	2. Entrada del director.

¹ El concertino es el violinista principal. Su arco representa a la orquesta y de hecho, la batuta del director surgió de ese arco. En defecto del director el concertino es quien dirige a la orquesta (de ahí su importancia). Debemos parar de aplaudir cuando el Concertino comienza a afinar a la Orquesta levantando su arco.

² Cada vez las Bandas tienden más a usar esta figura que proviene de la orquesta. Normalmente, se sustituye por el clarinete principal (por su ubicación dentro de la formación, ya que ocupa el mismo sitio que el concertino) o por el oboe (yo lo prefiero, ya que es el responsable de la afinación del conjunto) aunque se sienta a la derecha. Por ello, muchas veces actúa de concertino el Clarinete Principal y permaneciendo de pie, le pide al oboe que de las dos notas de afinación mientras él supervisa la correcta afinación del conjunto.

Como hemos visto, normalmente no se aplaude cuando entran en el escenario los instrumentistas de una orquesta o Banda (ya que es un grupo muy numeroso). Sin embargo, se debe aplaudir cuando entran los respectivos concertinos y se dejará de aplaudir durante la afinación, para volver a aplaudir en la entrada del director; estos aplausos se mantendrán mientras el director invita a toda la orquesta/Banda a levantarse para compartir su reconocimiento. Una vez el director sube a la tarima o se coloca de espaldas al público, se debe parar de aplaudir.

Ahora la protagonista es la música. Lo ideal sería que el oyente conociese las estructuras internas de las obras, pero si no, para eso está el programa de mano del concierto. En él se verán los títulos de las obras a interpretar y las características (como por ejemplo, si es para solista, solista y agrupación, etc.) así como los subtítulos de las partes que componen una obra de más envergadura (Poema Sinfónico u obra en uno o varios movimientos, uno o varios tiempos de una Suite o Sinfonía, Suite o Sinfonía completa, etc.). Así, por ejemplo, podemos ver en este programa de concierto orquestal la siguiente información:

- Mendelssohn: Obertura “Las Hebridás”, op.26
- Beethoven: Concierto para violín, violonchelo y piano (Triple Concerto) en Do mayor, op.56
 1. Allegro
 2. Largo
 3. Rondo alla polacca

Pausa

- Beethoven: Sinfonía núm. 4, en Si bemol mayor, op.60
 1. Adagio-allegro vivace
 2. Adagio
 3. Allegro vivace
 4. Finale: allegro ma non troppo

La primera obra en el programa es una obra en un movimiento. Se debe aplaudir cuando finalice pero si no se conoce ¿cuándo aplaudir? Si acaba fuerte el instinto nos revelará su final (pero a veces una nota larga y fuerte no es el final de la obra). También puede que acabe piano... Las claves que nos ayudarán a decidir serán observar el lenguaje corporal de los músicos y especialmente el del director; Si el final es fuerte a veces el director deja levantados sus brazos en el aire como aguantando la sonoridad o resonancia del final de la obra y los músicos han dejado de tocar. Si el final es muy suave (pianissimo) el director corta o hace desaparecer el sonido y después baja sus brazos. ¡Esos son los momentos de aplaudir! Después de esta obra, el director saldrá del escenario y se dejará de aplaudir. Posteriormente volverá al escenario, esta vez acompañado de los tres solistas que intervienen en la siguiente obra y la audiencia aplaudirá de nuevo. Los solistas agradecerán los aplausos con un saludo y comenzará la segunda obra del programa.

Esta segunda obra es un Concierto formado por tres movimientos durante los cuales no se debe aplaudir (cuidado con algunos conciertos como los de Tchaikovsky que son famosos por acabar con “espectaculares” primeros tiempos). El final del tercer movimiento se puede identificar porque normalmente finaliza fuerte y rápido, pero si excepcionalmente finalizase suavemente, no hay que tener prisa por aplaudir y, como he di-

cho antes, disfrutar del ambiente mágico que crea un final que se desvanece y fijarse en el lenguaje corporal del director. Debo explicar que en algunos conciertos un movimiento se enlaza con otro, por lo que no es buena idea esperar a que haya dos pausas para, después de la tercera, aplaudir. Al finalizar, el director y los solistas saludarán y saldrán del escenario y el público debe seguir aplaudiendo. Ahora, los solistas saldrán sin el director para recibir los aplausos para ellos y se volverán a marchar y, si siguen los aplausos, volverán a salir al escenario tanto solistas como director. La orquesta entera habrá sido levantada en algún momento durante estas salidas en agradecimiento igualmente. Se deben mantener los aplausos hasta que solistas y director hayan abandonado de nuevo el escenario.

Después del intermedio se va a interpretar una sinfonía (normalmente se interpreta una obra larga en un movimiento o en varios, como es este caso). Nuestra tradición dice que no se debe aplaudir entre movimientos pero como he mencionado en la introducción, en muchos otros

sitios si se puede hacer e incluso en algunos de ellos es obligatorio, pero por lo general en todo el mundo es normal no aplaudir y aprovechar este tiempo de espera entre movimientos para acomodarse en el asiento, toser o cualquier otro movimiento o ruido que no se debe realizar cuando "la música está en el ambiente". Una vez concluida la sinfonía, el público aplaude y el director saluda agradecido. Mientras el público sigue aplaudiendo, el director hace levantarse a los músicos de la orquesta que han realizado intervenciones solísticas importantes durante la obra o incluso a "secciones" enteras de la orquesta por su dificultad en su interpretación, sonoridad, etc. Después hará levantar al Concertino en reconocimiento a su labor durante ensayos y concierto y finalmente, hará levantar a toda la orquesta en agradecimiento a los aplausos. La audiencia debe continuar aplaudiendo hasta que el director se haya marchado del escenario y volverá a salir a saludar otra vez si los aplausos persisten y se volverá a marchar, levantando tanto a concertino como a la orquesta si lo cree conveniente en cada una o alguna de las salidas. No existe un tiempo determinado para dejar de aplaudir, finalizar el concierto y que los músicos abandonen el escenario. Todo depende de lo que al público le haya gustado el concierto. Anecdóticamente, el *Récords Guinness* de aplausos lo tiene el tenor Plácido Domingo el 30 de julio de 1991, tras interpretar al "Moro de Venecia" (*Otelo*) en la Ópera Estatal de Viena. Plácido Domingo recibió una ovación de una hora y veinte minutos (si bien esa notable aclamación fue para todo el elenco y no sólo para el afamado tenor, Domingo salió esa noche al escenario un total de 101 veces porque la gente no paraba de aplaudir).

IV congrés CEIMUS

“L'experiència creativa a la pedagogia de la música”

Patricia Gasque

Del 26 al 28 de febrer es va realitzar al Conservatori Superior de Madrid el IV CONGRÉS D'EDUCACIÓ I INVESTIGACIÓ MUSICAL que organitza el Instituto de Educación Musical (IEM).

És una trobada on tenen cabuda totes les persones interessades en l'ensenyament de la música i en la investigació musical, en què professionals, estudiants i melòmans poden conèixer i/o aportar noves idees que contribueixen a una millor qualitat de l'ensenyament musical.

El IEM (www.iem2.com) és una associació sense ànim de lucre, creada i dirigida per Emilio Molina, que se centra a promoure i potenciar un sistema pedagògic per a l'aprenentatge i l'ensenyament de la música basat en el desenvolupament integral de la creativitat i de la imaginació, i en la improvisació entesa com a control del llenguatge musical. El seu objectiu més important és difondre mitjançant cursos, concerts, conferències, col·loquis, publicacions, etc, les teories i els mètodes de treball que defineixen la Metodologia IEM.

El Congrés compren una sèrie de ponències, taules rodona i comunicacions amb els seus corresponents debats. (El programa complet podeu trobar-lo a la pàgina web del IEM).

Es van realitzar les següents Ponències-tallers:

- “Creativitat i tecnologia en l'ensenyament instrumental: explorant la improvisació usant sistemes interactiu-reflexius”. Amb un ordinador connectat a un teclat electrònic podem experimentar improvisant amb programari que ens contestarà replicant les nostres propostes en una mena d'interacció reflexiva: tot un company creatiu. Amb aquestes tecnologies fomentem l'autonomia, la reflexió i el pensament independent durant la classe.

- “Soundpainting, el llenguatge de signes multidisciplinari per a la composició en viu”. Mitjançant uns signes preestablerts, el soundpainter guia la improvisació individual i col·lectiva per crear una obra única i irrepetible. Diferents graus de llibertat en la improvisació fan del Soundpainting una eina molt valuosa per a treballar la creativitat.
- “Apps musicals: noves tecnologies per motivar l'aprenentatge creatiu a l'aula “. Procediments i recursos pràctics amb: Garatge Band, ThumbJam, Spotify, Beebot, Pdf-notes, etc.
- “La música i la paraula, la paraula i la música. Un procés d'anada i tornada “. Dirigit a tots els àmbits, des de mestres de primària fins a músics i compositors.
- “La improvisació a l'Aula. Concert d'Improvisació “
- “AMB EL COS” El cos viu; el cos batega; el cos sona. Els seus sons neixen en el seu ritme vital; en el seu cor, a les mans, en els seus peus ... La societat viu i batega; seus habitants sonen. El seu mecanitzat so neix en el seu ritme vital, en les seves màquines inventades. Música, ésser humà i societat, han de conviure i sonar a la vegada, fent del temps i de l'espai un aquí i un ara sonor.
- “Fasolet”. Creativitat amb els més petits. “Una iniciació musical pensada per a nens de 3 a 8 anys. Amb la finalitat de potenciar al màxim la creativitat a través del joc, el cant, el moviment i l'audició. Una manera divertida d'aprendre i emocionar-se amb la música.
- “Improvisa-Improvisa”. Activitat que barreja la teoria d'una ponència sobre composició en grup i les seves aplicacions pedagògiques amb la interactivitat d'un taller amb exemples pràctics duts a terme amb el públic assistent.

Recordant a Ferran Pelegrí...

Ferran era el millor mestre del món. Ell no manava molts deures, per tant, els que et manava ho tenies que assajar molt bé. A vegades m'ajudava en Llenguatge. Ell, des del primer dia, em va dir: "Alba, tu el que tens que fer és buscar bé el so". Al principi em pensava que no podria, però ell m'animava i al final em va eixir.

Des de que va passar això, pense que Ferran sempre està ací per ajudar-me.

També, gràcies a ell, em van entrar ganes d'entrar, perquè aconseguia que Ana, la meua germana, sempre vinguera contenta. I ell coneixia a ma mare i li deia com anàvem en trombó, sempre li deia que bé.

Les audicions i les classes eren el millor. Ho feia tan divertit!!! Ell m'ajudava a tocar a les audicions, perquè jo no arribava a la sexta, des d'ahí pense que sempre està ajudant-me a les audicions.

M'ha encantat haver segut alumna d'ell!!!

ALBA BERNABEU SENDRA (2n EE.EE)

Què puc dir de Ferran que no sapigueu vosaltres? Però si que puc dir el que sé jo. Ferran per a mi era un bon mestre i, sobretot, un bon amic. Gràcies a ell puc dir que el trombó és un instrument que m'agrada tocar molt, ell va ser qui em va iniciar en aquest instrument.

El meu primer any en el Conservatori ha sigut el millor de tots perquè Ferran em va ensenyar a tocar el trombó, a llegir en clau de fa i a saber les posicions.

A Ferran sempre el portaré en el meu cor.

JAUME GARCÍA CATALÀ (3r EE.EE)

Ferran va ser molt bon professor, les seues classes eren divertides i se me feien curtes. Era un deu com a persona i com a professor. Jo personalment mai m'oblidaré d'ell perquè va ser el meu primer professor en el Conservatori i va ser ell el que em va ensenyar a fer sonar el trombó.

Encara recorde el primer dia de classe amb ell, en el qual vaig poder tocar el seu trombó. Era graciós i divertit, i sempre que tenies dubtes en alguna cosa relacionada amb el tema de la música t'ajudava.

M'haguera agradat tindre'l més anys però només el vaig tindre el primer any ja que en els següents em coincidia amb altres activitats extraescolars.

JAUME MOÑINOS GARCIA (1r EE.PP)

El primer dia que vaig anar al Conservatori, Ferran em va dir: "Com una xiqueta tan menudeta com tu pot tocar un instrument tan gran com el trombó?" Des d'eixa frase per a mi tocar el trombó és un repte per aconseguir i més ara que ell ja no està amb nosaltres.

Ell era molt amable, simpàtic i sempre es preocupava per tu. En aquells moments jo no entenia res de l'assignatura de Llenguatge Musical i recorde que ell sempre m'ajudava a fer els deures i a estudiar sempre que li ho demanara o que ho necessitara.

Em resum, Ferran era el millor mestre i sempre ho serà. La seua actitud i mirada demostrava molt d'apreci cap als seus alumnes. Passe el que passe, sempre intentaré fer el que a ell li feia molta il·lusió: veure'm tocar el trombó amb un somriure d'orella a orella dibuixat en la cara.

ANA BERNABEU SENDRA (1r EE.PP)

Ferran va ser el meu mestre durant 4 anys en el Conservatori d'Oliva. A més de mestre, músic i director d'un cor era una gran persona. En la meua experiència amb ell hi vaig disfrutar molt aprenent a tocar el trombó.

Era molt bon mestre ja que es preocupava molt pels seus alumnes i els ajudava tot el que podia. A mi em va ajudar prou a tocar correctament el trombó. A més a més era molt bon músic i de més jove tocava en actes i llocs importants. També va ser director de la banda del Conservatori.

En definitiva era una gran persona, músic i mestre.

MARC FRASQUET PASCUAL (2n EE.PP)

Vaig conèixer a Ferran quan tenia quatre anys i des d'aquell moment he tingut molta relació amb ell. Tant a nivell personal com professional ha sigut una persona que ha deixat empremta en tots els llocs on ha estat.

Quan pense en Ferran en venen al cap molts moments que he compartit amb ell, tant al conservatori com a l'escola. Va ser Ferran qui em va introduir a la música, al cant i també al trombó. Al llarg dels meus anys de formació musical sempre ha estat al meu costat: en les audicions de l'escola de música a Gandia, en les proves d'accés, en el conservatori, en els concerts, en la banda del col·legi,...

Va formar el cor de xiquets a l'Escola Pia a Gandia, des del primer moment va ser l'ànima del cor i gràcies a ell el cor ha tingut l'oportunitat de créixer, formar-se i realitzar moltes eixides i concerts. Tot açò, gràcies a la seua paciència amb els alumnes i el seu gran respecte cap a ells.

Recorde d'ell la seua forma de transmetre la música cap als alumnes aportant un punt de vista completament diferent al de la resta.

Caldria afegir que, resumir el que Ferran ha sigut per mi en una redacció es molt complicat, gràcies a ell he millorat molt en tots els aspectes de la vida, i tot el que m'ha ensenyat i el que a fet per mi té un valor molt gran per a mi. Sols es troba un mestre i persona com ell en la vida.

No podria acabar esta redacció, sense mencionar que en tots els llocs on ell ensenyava, no donava només classes de música, sinó que donava lliçons per a la vida

Per tot el que m'has aportat i has fet per mi i per tots els que hem tingut l'enorme sort de conèixer-te. Mil Gràcies, Ferran, el que has fet no ho podria haver fet ningú més.

ANDREU SIMÓ VIDAL. ALUMNE 3er E.P.

Encara recorde la nostra primera classe. Farà uns 8 anys. A ta casa. Aquell dia vaig fer dos exercicis que des d'aleshores em recorden a tu: el de bufar el mocador i el de subjectar el llapis amb els llavis.

Des d'aquella primera classe, ha hagut viatges, anades i tornades a Oliva, molts "m'entens lo que vull dir-te?", audicions, 8 en la primera avaluació...

I en tot aquest temps m'ensenyares a tocar, a adornar-me que abans de buscar una solució s'ha de saber quin és el problema, que les coses no ixen sense esforç i que a les audicions s'ha d'anar de negre. En definitiva, coneixements que no sols són útils per a la classe de trombó, sinó per a la nostra vida.

És per això, que per a la majoria d'alumnes que tingueren la sort de passar per les teues mans (que no en són pocs) no vas ser només un professor. Et preocupaves per nosaltres, per les nostres vides, ens recolzaves i ens feies les teues reflexions. Eres com un pare i eixa és la imatge que molts tenim de tu.

Malgrat la pena que vaig poder sentir en un primer moment, ara sols em venen a la ment bons records i paraules d'agraïment. Gràcies, Ferran.

CARLES CALAFAT ANDRÉS (6é EE.PP)

Ara fa 30 anys es va inaugurar la banda de Xeraco on aleshores jo era un xiquet que tocava el bombardinet. I per fer els primers concerts sempre venien a reforçar-nos uns xicons de Tavernes entre els quals hi havia un que tocava el trombó (de vares!!!, insòlit en aquella època) i que destacava per la seua vitalitat, pel seu bon humor i per omplir-ho tot només amb la seua presència.

Poc temps després, quan vaig començar a estudiar el trombó, eixe xicon es va desviar per tal d'ajudar-me. Va vindre personalment a ma casa i amb ell vaig aprendre les primeres nocions de l'instrument, em va ensenyar a mantenir-lo ben net i engreixat... i també em va deixar el primer mètode de trombó que vaig tindre i que sempre he conservat com si fos un tresor, igual que la seua amistat.

Aquell xicon era Ferran.

MIGUEL A. IBIZA ZARAGOZÁ (Professor de Trombó)

4 Alumnes del Conservatori d'Oliva a la Jove Orquestra de la Generalitat Valenciana

Alejandro Cardona

El passat 21 de març quatre alumnes del Conservatori d'Oliva s'incorporaven a la Jove Orquestra de la Generalitat Valenciana per a participar en l'Encontre de Primavera d'enguany. Es tracta dels violins Silvia Bertó i Marieta Cortés, així com les violes Salvador Cardona i Álvaro Godoy, el qual va acabar els seus estudis el curs passat. Els quatre estudiants han conviscut durant dues setmanes amb altres joves músics integrants de l'orquestra en el Col·legi Major Galileo Galilei, depenent de la Universitat de València, des d'on es traslladaven diàriament al Palau

de les Arts Reina Sofia per als assajos. El dia 1 d'abril la Jove Orquestra va ser l'encarregada d'inaugurar el festival Ensembls amb un concert homenatge a Inmaculada Tomás, celebrat en el Palau de les Arts, on va ser estrenada l'òpera Noches Blancas del seu compositor resident Carlos Fontcuberta. A més també va interpretar el Gloria de Francis Poulenc conclouent amb l'Ave verum de W.A. Mozart. El concert tornà a repetir-se els dies 2 i 3 d'abril en Castelló i Alacant respectivament. En paraules dels alumnes l'experiència ha estat molt satisfactòria i enriquidora.

Blanca y el violin de Vartal

Cristina Jordá

El departamento de Lenguaje Musical ha organizado esta actividad complementaria para todo el alumnado de las enseñanzas elementales. Esta ha sido una propuesta para poder ofrecer a nuestro alumnado una actividad musical distinta a la habitual. Realizada en el propio centro dado que preparar una actividad extraescolar es, en ocasiones, muy difícil porque nuestras limitaci-

ones de horario no nos permiten desplazarnos con facilidad a otras localidades.

Kristine Kummerline con la narración y el canto, acompañada de la violinista Coral Peñalver, han transmitido a nuestro alumnado la ilusión por estudiar música, a través de la historia de una niña llamada Blanca.

Acta del XI Concurs de Música de Cambra

El día 19 de Maig de 2015 a les 16:00 hores es realitza la XI Edició del Concurs de Música de Cambra a l'Auditori del Conservatori.

Els grups participants són:

5+1 *Sextet de corda*

Los supervivientes. *Trio de corda*

Contemporàni. *Dúo trompeta-piano*

Joan's Students. *Grup de percussió*

Dúo Nones. *Piano-Violoncel*

Polirítmics. *Piano a quatre mans*

Quartet Marcel Mule. *Saxòfons*

Trio Lieder de Schumann. *Clarinet-Viola-Piano*

Tirant de Brass. *Quartet de trombons*

El jurat del Concurs format pels professors:

President: José Tomás Estornell Cremades

Secretari: Rafa Sargatall

Vocal: Josep Lledó

Vocal: Christian Esteve

pren la següent resolució:

1er Premi: **Dúo Nones**

2on Premi: **Trio Lider Schumann**

3er Premi: **Tirant de Brass**

Premi vot del públic: **Trio Lieder de Schumann**

Oliva 19 de Maig de 2015.

Els instruments de corda frotada en el barroc

Vicent Ortiz

ORIGENS

Els instruments de la família del violí tenen el seu origen en la viola mitjaval que va evolucionar al renaixement en la família de la viola-lira(s. XV) i seguit en la família de la viola da gamba i da braccio(s. XVI). A la meitat d'aquest segle XVI va nàixer el Violino o violí com diminutiu de la viola, el Luthier va ser A. AMATI el que va establir les bases de les proporcions de tota la família: violí, viola cello i contrabaix. Fins docents anys després es va arribar al màxim de la lutheria clàssica.

Aquests instruments estaven construïts i muntats en el que denominem muntatge barroc, i van ser retocats per adaptar-se a les necessitats de cada període musical a causa de l'evolució social i cultural, barroc, estil galant, classicisme, romanticisme, etc., fins a l'actualitat.

PERIODE BARROC

Aquest va des del segle XVI fins a 1750, i podem destacar d'aquest període diferents característiques musicals que conformaren l'estil barroc, com entre altres:

L'aparició de l'harmonia moderna.

Afinació temperada, divisió de l'octava en dotze parts.

Naixement de l'òpera, diferenciació de l'estil vocal i instrumental.

Naixement de l'orquestra, l'estil concertant.

Accés del violí, viola, cello i contrabaix a la música culta en detriment de la viola da gamba.

Formes instrumentals com la suite, sonata, trio sonata, concert grosso i solista es desenvoluparen.

La interpretació de la música barroca es feia segons l'estil de cada país a França, Alemanya i Itàlia.

Els compositors més destacats són Monteverdi, Lully, Corelli, Vivaldi, Bach, Händel, entre altres.

L'INSTRUMENT BARROC

Les diferències constructives de l'instrument barroc amb l'actual es resumeixen en dos, una l'evolució de la inclinació del batedor i mànec, i l'altra l'evolució del muntatge.

Característiques de l'instrument barroc:

El mànec més curt i pla, el batedor en forma cuneïforme i per tant més curt també.

El pont amb menys altura.

La longitud de les cordes més reduïda.

Les cordes estaven fetes de budell.

A l'interior de l'instrument:

La barra harmònica era més curta i prima.

L'alma més prima.

No utilitzaven la barbada i coixinet, en el violí i la viola. Al mateix que el cello no utilitzava la pica.

L'arc barroc més curt, pràcticament pla i amb menys pes.

Utilització del Violone de B. C. com precursor del Contrabaix actual que naix al segle XIX.

Aquestes característiques donaven als instruments un so menys potent, però més càlid i ric en harmònics.

Els seus canvis han evolucionat cap a obtenir un so més potent pel fet de tocar en grans teatres i salons, al mateix que a l'aire lliure i amb agrupacions més nombroses. Tant con Solista com a tutti en orquestra o en música de cambra, al llarg del classicisme, romanticisme, segle XX, fins a l'actualitat.

Tota aquesta evolució va ser una llavor d'investigació i treball de luthiers com la família Amati, Stainer, Guarneri, Stradivari, etc. També de solistes, professors i compositors, com Lully, Corelli, Bassani, Vivaldi, Battistini, Tartini, Veracini, Handel, Bach, Telemann. Conjuntament amb la demanda sociocultural dels diferents períodes.

La leçon de musique

Joaquim Femenia

El so de l'oboè s'escampava per tot el conservatori. La major part de l'alumnat, les mares i els pares ja havien abandonat el centre. El conserge romania absort en les seues coses gaudint de manera inconscient d'aquell so, sentiment que se li va representar en tancar la porta de l'aula. No s'ho va pensar dues vegades. Va pujar al primer pis i va anar directe a l'aula, va obrir la porta amb discreció i li va dir al professor, que no teniu igual deixar la porta oberta? Ja no queda ningú, sols jo que, amb el refilar de l'instrument, m'hi sent acompanyat. Aquell bon xic de professor no ho va dubtar i va acabar la seua classe amb la porta oberta. Només eren retalls de melodia i acords harmoniosos aïllats que el conserge no entenia, analfabet d'aquell llenguatge que des de menut l'havia captivat. Quina educació va rebre? Ni s'ho qüestionava. Com tampoc es qüestionava el perquè se li feia l'ànima volàtil que semblava fugir, tal com se li dilataven els narius en sentir els frescos perfums de la flor de taronger de passeig pel terme a boqueta-nit; o en sentir, de vegades, el refileig dolç del rossinyol, ocelllet gris i vulgar (si se li pot dir vulgar a un ocell).

Fins ara, el so, que hom pot magnificar més o menys. Però la música, allò que combina el silenci amb el so en base a unes normes és considerat un art. Aquest pot ser llegit(oït) per l'oient, generalment de forma desigual del compositor i

de l'interpret qui, aquest, pot ser un reproductor autòmat o bé un transmissor d'afectes, de sentiments, d'una sensibilitat que va més enllà de la partitura, sense deixar indiferent a l'analfabet ni al sabut. Vosaltres mateix:

Va ser en l'escena d'una pel·lícula. L'acció se situa en una presó. Endut per l'argument, no acabava d'adonar-me de la disposició emocional en què era transportat per l'enginy del director. El curs dels esdeveniments va portar el protagonista, Andy Dufresne, a tenir una certa responsabilitat en la biblioteca. En un moment en què estava endreçant el material de què hi disposava: llibres i discos, un d'aquests li va cridar l'atenció. Era un disc de vinil. El va posar al gramòfon, li va donar volum i, en un acte d'autònoma rebel·lia, el va connectar als altaveus de tot el recinte de la presó. En aquella hora, la major part dels presoners gaudien del temps de l'esplai al pati. El so estrident que produeix un excés de volum als altaveus va ser com un reclam que va atreure l'atenció i la mirada cap al cim dels pals on els altaveus eren subjectats. Mirada i atenció que s'hi va imantar en eixir-ne el so d'aquelles veus celestials. Tal com diu el personatge narrador, Red, en la veu en off: "No tinc ni idea del que cantaven aquelles dues italianes i el cert és que no vull saber-ho. Les coses bones, no cal entendre-les. Suppose que cantaven alguna cosa tan bonica que no podia expressar-se amb paraules

i que, precisament per això, et feia palpit el cor. Us assegure que eixes veus ens elevaven més alt i més lluny del que ningú, vivint en un lloc tan gris, poguera imaginar. Va ser com si un ocell hermós haguera entrat en la nostra gàbia monòtona i haguera desfet aquells murs i, per uns breus instants, fins a l'últim home de Shawshank es va sentir lliure. És clar que a l'Alcaide, allò no li va agradar gens..."

Feia goig de veure la cara d'infinita satisfacció i transport plaent de Dufresne durant la breu audició. Veritablement encantat, la seua cara manifestava un altre món. Potser, a ell, la lletra de la cançó li deia alguna cosa... Tanmateix, tot plegat és una escena bonica, emocionant i clarificadora del concepte de llibertat, a través de la música i les connotacions que hi acompanya.

El títol original de la pel·lícula és *The Shawshank Redemption*, de Frank Barabont i el que cantaven "aquelles dues italianes" era el *Duettino Sull'aria Che soave zeffiretto de Le nozze di Figaro*, de Mozart.

En un altre camp, el de la relació entre el mestre i l'alumne, la música es converteix en una pasta que cal treballar i adobar-la. En la lectura de *La leçon de musique*, de Pascal Quignard, s'hi aprecia un món de canvi i de recerca d'allò perdut, la veu que muda en els adolescents mascles.

El mestre Chang Lien pregunta al seu alumne Pu Ya què l'ha fet decantar-se per l'art de la música. En la resposta d'aquest hi ha records de la seua infantesa que han perdurat. Ell creu que aquestes reminiscències l'han conduït en el seu trajecte musical. Resposta que no convenç al mestre. No li falta, a Pu Ya, l'habilitat interpretativa escaient

en el domini de la guitarra de tres cordes i del llaüt, però l'absència de sentiment és evident. Pu Ya es creu pagat per dominar la tècnica i per posseir instruments, com el llaüt, "que datava de poc després del naixement dels proverbis", i la guitarra, que l'havien "tocada els Set Músics". El mestre li desfà el castell de sorra a partir del qual l'alumne creia poder créixer com a músic. Chang Lien li recomana temps i que torne a veure'l. Com que els anys s'escolen i no el crida, Pu Ya torna a la casa del mestre davant del qual fa una demostració de la seua progressió musical. Encar que la millora és evident, Chang Lien considera que hi manca la concentració necessària que li commoga el sentiment, tal com "l'ona commou la barca del pescador". Chang Lien li diu que no pot ensenyar-lo més, que el mestre que ell ha tingut, Feng Zi-Chuan, "sap fer nàixer l'emoció a l'oïda humana", que aniran a veure'l. Aleshores van preparar el viatge i es van dirigir cap al mar de l'est. Van caminar dotze setmanes. En arribar al vessant de la muntanya Pang-Lai, Chang Lien li va dir a Pu Ya que s'hi esperara, que ell aniria a buscar el seu mestre. "Deu dies després, Pu Ya sentia la fam, la soledat i la por. No hi havia ningú als voltants. Sols percebia l'aigua xorrar i el trist refilar dels ocells. En aquest moment, es va sentir més dèbil i, amb un sospir, va dir: ¡Aquesta és la lliçó del mestre del meu mestre! Va començar aleshores a tocar la guitarra, cantant, i plorava amb silenci. Després, el plor li naixia del cor i sols les llàgrimes eren sons. Quan el cant ja moria en els seus llavis, Chang Lien va tornar, lentament, sobre l'aigua. Pu Ya va pujar a la barca que el mestre empenyia amb la vara. Pu Ya es va convertir en el millor músic del món".

<http://www.babelio.com/livres/Quignard-La-Lecon-de-musique/22510>

PONENCIA TEORICO-PRÁCTICA

“Autoconsciencia del movimiento y educación postural”

Ponente: Gracel Meneu Berenguer

M Antonia Juaneda
Departamento de Lenguaje Musical

El día 16 de marzo tuvo lugar en el Auditorio del Centro la ponencia, coordinada por el departamento de Lenguaje Musical y que dirigió Gracel Meneu, bailarina, coreógrafa, protagonista del movimiento emergente de la danza en la década de los 80, colaboradora y coreógrafa en la obra de Carles Santos *Tramuntana Tremens*, directora artística de Vianants Danza.....

Sus trabajos coreográficos han sido exhibidos en festivales nacionales e internacionales y publicados por la Fundación Alfonso el Magnánimo de la Diputación de Valencia.

Su labor pedagógica en el Conservatorio Profesional de Danza de Valencia y sus conocimientos en técnicas somáticas la hacen desarrollar propuestas de actividades para el control postural y mantenimiento funcional para músicos.

Las sesiones, desarrolladas en el espacio del Auditorio, iban dirigidas a profesores y alumnos de nuestro conservatorio, y en ellas se iban encadenando ejercicios de control postural, de autoconsciencia de la respiración y de exploración y mejora de las funciones básicas del movimiento como instrumento de expresión musical y su adaptación al instrumentista, a la posición de interpretación y a la comunicación no verbal que tanto necesitamos los músicos.

La prevención de lesiones, sobre todo de espalda y cervicales tan propias de nuestra profesión, tuvieron un espacio de atención preferente dentro del desarrollo del curso.

Las expectativas de los asistentes quedaron cumplidas y esperamos poder repetir la experiencia en próximos cursos.

10é aniversari Nadal tubes 2015

Intercanvi dels conservatoris

Oliva - València

Rafa Donet
Professor de Tuba

El passat dimecres 16 de desembre de 2015, vam tenir el plaer de realitzar el tradicional NADAL-TUBES al nostre centre amb uns convidats d'excepció. Van participar l'alumnat de tuba i bombardí del Conservatori Professionals de Música de València, amb el seu professor i amic Eduardo Noguerols Bermúdez.

Era la primera vegada que al nostre centre es feia un intercanvi de l'aula de tuba i bombardí.

Amb la celebració del 10é aniversari del NADAL TUBES, vam pensar que fora un poc especial. Havíem de convidar alguns representants del nostre instrument d'altres centres que també celebren NADAL TUBES i també convidar a tot l'alumnat que des de fa 10 anys ha participat en aquest esdeveniment.

L'alumnat del Conservatori d'Oliva va gaudir molt de veure que estaven, no sols participant amb

altres companys d'un altre centre, sinó que, també compartien l'experiència humana de conèixer i intercanviar idees del món de les tubes.

Aquest concert el vam repetir l'endemà a València junt amb molts tubistes de tota l'horta de València. L'experiència va ser molt bona, molts dels nostres alumnes mai havien participat amb una quantitat més que considerable de tubistes, vora el centenar.

Caldria donar les gràcies a tots els tubistes i bombardinistes que van participar en aquest concert, així com a L'AMPA del Conservatori d'Oliva pel berenar tan bo que ens van preparar.

Esperem que per molts anys puguem celebrar aquest tradicional concert.

Enhorabona a tots!!!

Fonaments de direcció vocal i instrumental

Assignatura optativa de 5é i 6é al nostre conservatori per primer any.

Jesús Cantos

Suposa una manca en els estudis musicals espanyols no dotar als estudiants de recursos tècnic-musicals per poder exercir la direcció de grups musicals als Conservatoris Professionals de Música. És comú veure la incapacitat o manca de grans instrumentistes quan dirigeixen ja que, unit a l'escàs o nul coneixement d'una mínima tècnica de la direcció que els permeta comunicar amb gestos les idees musicals, s'uneixen aspectes que són importants pel bon desenvolupament i èxit d'un assaig o concert amb un grup musical. Aspectes com ara la formació del director, la capacitat de comunicació a través del gest, la capacitat de lideratge, preparació i coneixement del material musical, la planificació del treball, elecció, anàlisi i estudi de la partitura, tècniques d'assaig, o elecció del repertori, són importants perquè el nostre treball com a professor-director tingua un rendiment òptim i obtinguem un major èxit en l'exercici de la tasca docent.

D'altra banda, l'exercici de la direcció obliga a qualsevol estudiant a una visió multidisciplinària de la música que va molt més enllà del que fins ara havia suposat la interpretació musical des de la posició de músic intèrpret. Una visió global que té en compte, entre d'altres, aspectes de tempo, sonoritat, equilibri, fraseig en conjunt que requereixen d'un treball intel·lectual important i que desenvoluparà en l'estudiant de música capacitats necessàries per a un músic.

Finalment, la introducció a la direcció musical que suposa l'estudi d'aquesta assignatura, pot suposar en alguns estudiants, despertar l'interès de l'estudi de la Direcció Musical i descobrir nous

talents i capacitats musicals. Que siguin la llavor i germine al jardí dels nostres Ensenyaments Superiors de Direcció. Crec fermament en la necessitat d'aquesta assignatura optativa per dotar els alumnes d'una preparació prèvia a aquests Estudis Superiors en tant pel que fa a coneixements previs per a la realització d'aquests, així com per "descobrir" si volen ser futurs directors o no, ja que com sabem, actualment, un instrumentista pot decidir si vol ser concertista o pedagog del seu instrument a través de tots els seus anys d'estudi en el Conservatori Professional. Igualment ho pot saber un compositor, a través de l'Optativa de Fonaments de Composició i un Musicòleg a través de les assignatures d'Història de la Música, Anàlisi, etc. Però què passa amb els futurs directors? Com saben si els agradaria dedicar-se a aquesta assignatura abans de decidir el seu futur en un Conservatori Superior si abans "no ho proven" o desconeixen les seves capacitats? O no saben realment en què consisteix aquesta grandiosa especialitat que és tan gran que abasta, segons els grans directors, la interpretació, l'anàlisi musicològic i la comprensió de la Composició de les obres a dirigir?.

Amb aquesta intenció vaig pensar en crear aquesta nova optativa pels alumnes del nostre Centre i després de la confiança depositada en mi i en aquesta assignatura per part del meu Departament de Corda, l'Equip Directiu, Claustre de Professors i especialment del Director del Centre, que sempre m'ha recolzat, José Vte. Oliver (i qui ha defensat aquesta assignatura fins que la ha aconseguit pel nostre Centre) finalment, la Conselleria d'Educació ha aprovat la seua inclusió al nostre Currículo,

cosa que no tenen en cap altre Conservatori de la Comunitat Valenciana, i l'hem duta endavant en aquests primers 6 mesos de Curs Escolar. Per fer aquest article més objectiu, he demanat als 7 alumnes que van triar matricular-se en aquesta assignatura (encara que ens resten un mesos per finalitzar el Curs) que donen la seua opinió sobre el que estem fent a classe i aquestes han segut les seues observacions:

Molts m'han preguntat al llarg del curs per què vaig escollir direcció com a optativa, i fins fa uns dies no podia contestar amb exactitud. Sincerament vaig acabar en aquesta optativa per pura casualitat i per la insistència dels companys, però malgrat això, ha estat una gran elecció.

Aquells que pensin que direcció és únicament dirigir, tenen una idea errònia. Ha estat un curs aprenent tot tipus de coneixements, des de les bases de la direcció, fins a comprendre els instruments dels nostres companys. Per no parlar del fet que he après a posar-me a l'altre costat de l'instrument, és a dir, en compte de ser jo la guiada, aprendre a guiar els altres, mirant per la resta dels meus companys i no només per mi, ensenyant-nos la importància que la agrupació que es dirigeix només siga i sone com a una.

Recomano direcció a aquella gent que vulgui aprendre i passar-ho bé, clarament amb un treball per darrere. I sobretot, a aquelles persones que volen encaminar-se cap a un ensenyament superior, on els coneixements adquirits li seran de gran ajuda.

MARTA APARISI - 6é Flauta

Fonaments de direcció, una optativa, per al meu parèixer, essencial si ú vol seguir creixent com a músic, no és sols aprenentatge tècnic i pràctic de la direcció, és més, és una font de coneixements de la cultura musical, és aprendre a ser músic i persona, convivint en un aula, debatent i respectant-se totes i cada una de les opinions.

Aquesta assignatura, fora d'allò tècnic, ens mostra facetes de la música invisibles per a molts altres i que descobrint-les a poc a poc durant el curs, et fan créixer intel·lectualment en tots els sentits.

Per això us convidem a que ho proveu, i així seguir aprofundint en allò que tots tant estimem, la MÚSICA

JOSEP GÓMEZ - 6é Trompeta

M'agrada l'optativa de Direcció donat que fem unes classes variades i no són mai del tot iguals. Veure diferents versions de les obres, aprendre a observar detalls dels diferents directors i tindre

conceptes generals necessaris per a treballar i tocar a una orquestra són coses importants.

Podem parlar de temes actuals musicals relacionats amb els instruments, els directors, les diferents i variades orquestres que existeixen hui en dia i els músics que la formen, els diferents punts de vista de l'organització d'aquestes i de les diferents interpretacions. A més ens entusiasma molt parlar de temes musicals tant profunds com personals.

Ens ajuda a ser crítics en nosaltres mateixos i aprendre a ser crítics i constructius amb els demás (cosa que ens encanta).

CARMEN KLEYKENS - 6é Violoncel

Com la majoria sabreu l'assignatura de Direcció, ha sigut impartida al centre, per primera vegada aquest any, pel professor Jesús Cantos. Sols som 7 els alumnes que l'hem elegida la qual cosa implica un grup ni molt gran ni reduït que ens permet treballar. Jo vaig elegir l'assignatura perquè tenia curiositat de saber què és allò del món de la Direcció, però en aquesta assignatura no sols t'ensenyes la Direcció bàsica sinó també valors musicals, ja que en classe debatem diferents versions de directors, parlem de valors de la música i de com millorar-la d'una forma o d'altra.

Per això la recomane a tothom que crega que té temps i un gran entusiasme per dependre.

BORJA DONET - 6é Percussió

Jo recomane aquesta assignatura perquè t'ensenya coses noves, com ho és dirigir, però de forma entretinguda. També la recomane perquè personalment, m'ha ajudat a tindre més confian-

ça en mi mateixa i perdre la vergonya, ja que el fet de posar-te davant d'un grup instrumental/vocal ho requereix i a més, és estimulante observar que el que tu marques és el que els músics toquen i que, per això, t'han de prestar atenció.

D'altra banda, aprens coses que et serviran en un futur, tant si vas a estudiar Direcció al Grau Superior com si no; aprens a llegir partitures amb diferents veus, reconèixer la part important de cada veu, etc.. A més d'aprendre, també veus exemples en vídeo de directors importants per donar la teva opinió sobre ells i discutir-ne parlant d'ells a classe.

Per a mi, en general, és una bona Optativa que t'aporta coses noves i que és bastant entretinguda.

MARILÉN ESCRIVÀ - 5é Saxofó

En l'assignatura de Direcció no sols s'aprèn a dirigir, també s'aprèn a debatre, a compartir opinions, a observar des de diferents punts de vista... però per damunt de tot s'aprèn música.

És una assignatura bàsicament pràctica. La direcció, tant instrumental com coral, es practica assajant amb els mateixos membres que cursen aquesta Optativa.

Fins ara, hem vist amb vídeos diferents directors i les tècniques que aquests utilitzen. Tanmateix amb aquest recurs audiovisual, el professor ens ha gravat a nosaltres dirigint cadascú de nosaltres a la resta d'alumnes per poder veure els errors que podem cometre quan estem "dalt de la tarima" dirigint.

En definitiva, és una assignatura completa i de gran interès per a qualsevol músic.

GUILLEM AGUD - 6é de Trombó

Escollir direcció?

Tots els músics gaudim de la música interpretant amb el nostre instrument. Però considereu que només amb l' instrument es pot interpretar? No heu pensat mai que el director interpreta a través dels seus músics la música tal i com la sent?

Estem acostumats a viure el món de la música darrere del nostre instrument i veure com algú es posa davant de nosaltres i ens marca una sèrie de compassos i matisos. No s'heu preguntat mai perquè ho fa així i no d' altra manera?

L'assignatura de direcció és molt útil per tal d'aprendre algunes nocions bàsiques i poder

gaudir de la música des d'un altre punt de vista. És important perquè aprens que vol dir el director amb els seus gestos i així poder interpretar millor el concepte que el director desitja.

No tingueu vergonya ni por, animeu-se'n a agafar una batuta i gaudiu de la música.

HÉCTOR SAVALL - 6é de Saxofó

He de dir que aquestes paraules dels meus alumnes han estat meravelloses i els estic molt agraït perquè, a més, sé de debò que ho diuen de tot cor i treballen amb moltíssima il·lusió, participació i dedicació a les classes. La veritat és que ells com alumnes i jo com a professor tots aprenem un poc de tots a cada classe. Els agraeixo tanmateix la seua confiança en la meua persona (ja que al ser una nova Optativa, no tenien cap referència d'allò que anaven a trobar-se a l'aula) i per deixar-me intentar ensenyar-los alguna cosa més sobre allò que tenim en comú: LA MÚSICA. Simplement intente humilment, però tanmateix amb moltíssima il·lusió, que aquesta assignatura complemente d'alguna manera, si pot ser més, la gran formació que els meus companys professors ofereixen als alumnes en aquest magnífic Conservatori.

Jesús Cantos

El circ musical

Empar Sastre i Silvia Cubells

Benvinguts al llarg viatge... Passen i vegen! A la pista ja hi tenim l'increïble home forçut acompanyat per equilibristes; a la vora, el domador de feres alça el coll per veure com es gronxen en el trapezi uns àngels voladors; i, solitari en un racó, l'home bala traça el seu destí i al seu costat el nas roig d'un pallasso que escolta atentament la música que sona.

La música de circ per als més menuts té un predomini de melodia alegre i sobretot, d'eixa cosa que quan la sents no pots parar de repetir l'estrofa, la tonadeta, és apegalosa, la intenció es que l'espectador pugui aprendre-la per així poder-la cantar immediatament.

A l'escola hem treballat obres de circ, des de les més antigues a les més actuals. Començant per eixos pallassos que marcaren la infància dels més grans de la casa, parlem dels "Pallassos de la Tele" que algun xiquet i xiqueta han pogut cantar amb els pares, mares i iaïos.

Entre aquestes cançons estan: "Hola Don Pepito" i "El auto de Papá", també música com el "Can Can de Offenbach" i "the Circus March", en música d'orquestra i el tema clàssic Alegria, del Circ del Sol, aquest inspira a l'alumnat, a l'espectador el que poden arribar a sentir i transmetre les vibracions dels pallassos, malabaristes i altres actors circenses.

Amb aquestes obres musicals hem fet i gravat una coreografia que després projectarem en la

Primavera Educativa, on el proper 13 de maig, estrenarem a València.

Què és la Primavera Educativa?

La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport presenta la #PrimaveraEducativa, una trobada que es celebrarà el 13, 14 i 15 de maig al llit vell del riu Túria i que pretén fer visibles els projectes educatius innovadors que es duen a terme als centres de la Comunitat Valenciana.

Sota el lema "un riu d'educació valenciana", el vell llit del riu Túria de València s'omplirà d'exposicions amb els treballs dels alumnes, estands amb tallers, presentacions de pòsters sobre projectes i tot tipus d'experiències que milloren la qualitat de l'ensenyament al sistema educatiu valencià.

El llit del riu es dividirà en tres espais: mostra, conta i juga. A l'àrea de Mostra hi haurà un seguit de propostes com ara teatres, concerts o exposicions; a la de Conta, els professionals i els alumnes podran explicar les seues experiències, i a la de Juga hi haurà tallers, jocs i curses.

La Primavera Educativa és, per tant, una gran festa per l'educació i un reconeixement a la dedicació, l'estima i l'esforç en matèria educativa per part de la societat valenciana.

Per tant, i per a dur a terme aquest projecte, es necessitarà la col·laboració i la il·lusió de docents, alumnes i famílies.

El conservatori Josep Climent d'Oliva participarà junt al col·legi Santa Ana d'Oliva, l'actuació serà el divendres 13 de maig a les 17:00h a la sala del Conservatori Municipal José Iturbi de València.

Esteu tots convidats a gaudir de l'espectacle!!!

Projecte d'iniciació primerenca a la flauta travessera (Mètode Suzuki).

Fàtima Tamarit

Aquest curs, el Conservatori "Josep Climent" d'Oliva, ha posat en marxa un projecte pioner als conservatoris de tota la Comunitat Valenciana, el **Projecte d'Iniciació Primerenca a la Flauta Travessera (Mètode Suzuki)**. Aquest projecte està aprovat per la Conselleria d'Educació com a Projecte Experimental d'Innovació Educativa.

Són 4 les alumnes de 5 anys seleccionades per a dur a terme aquest projecte d'un total de 18 sol·licituds. Àngela Colomar, Estela Castillo, Mar Doménech i Sofia Salabert. El projecte és dirigit per la professora del centre Fàtima Tamarit.

Viatge de la Brass Band del Conservatori Josep Climent d'Oliva a la ciutat de Sisterón

Silvia Cubells

Els dies 6 a l'11 d'Abril, la Brass Band del nostre centre formada per 32 alumnes i el seu professor Rafa Sargatal, acompanyats pel director del Conservatori Jose Vicente Oliver, un grup de cinc professors/es i cinc membres de l'Ajuntament d'Oliva visitaren la ciutat francesa de Sisterón. Aquesta ciutat està agermanada amb la ciutat d'Oliva des de fa més de 30 anys, i el nostre alumnat i professorat a viatjat per oferir un magnífic concert a la "Cathedrale Notre Dame Des Pommiers" realitzat el dia 9 d'Abril.

El programa del concert fou molt variat, interpretant les següents obres: Don Carlos (Giuseppe Verdi), Cabaret Concerto (Martin Ellerby) per a piano sol i Brass Band, amb la magnífica interpretació per part del professor Telmo Gadea.

El públic pogué disfrutar d'obres com The Cross of Honour (William Rimmer), Danza del Molinero (Manuel de Falla), El Amor Brujo (Manuel de Falla), Pompe and Circumstance (Edward Elgar) i el Tambor de Granaderos (R. Chapí).

Aquesta activitat extraescolar ha estat gràcies a la col.laboració de l'Ajuntament d'Oliva, així com al comitè d'agermanament i a totes les famílies de Sisterón que han acollit amb exquisita amabilitat al nostre alumnat i professorat.

També cal destacar que al llarg del viatge es va visitar el Principat de Mònaco i la ciutat francesa de Sète.

**CONSERVATORI PROFESSIONAL
"JOSEP CLIMENT" D'OLIVA**

L'ocell daurat

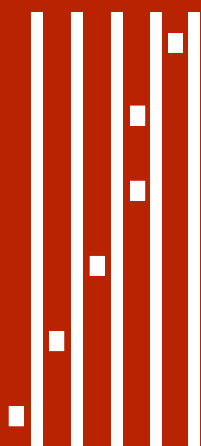
Frederic Mompou

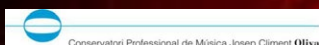
**Conte per a Cor EE.EE. i EE.PP
Orquestra i Narrador**

**28 d'Abril de 2016 - 19:00 hores
SALA POLIVALENT D'OLIVA**

PREMIS PROFESSIONALS DE MÚSICA

DE LA
COMUNITAT VALENCIANA 2014-15
FASE AUTONÒMICA
DIES 23 I 24 DE SETEMBRE

Francisco Brines al Conservatori

Silvia Cubells

El passat 28 d'Abril, tinguerem l'honor de rebre al Conservatori a un dels poetes més important d'aquest segle: D. Francisco Brines.

Dins dels actes del "Poefesta" d'Oliva, el Conservatori Josep Climent va ser l'escenari per a la presentació del llibre "Jardín nublado". L'auditori del nostre Centre va acollir al poeta, al mateix temps que guarda els poemes que va recitar el propi autor.

Els alumnes Salvador Cardona (piano) i Silvia Bertó (violí), formaren part d'aquest acte insòlit per als amants de la poesia, interpretant música de Turina. També el nostre company pianista i professor del centre Claudio Carbó, va tancar l'acte amb "L'amor brujo" de M. de Falla.

Tot un luxe en el millor escenari.

Intercanvi assignatura de violoncel Catarroja-Oliva

Silvia Cubells

El dia 23 d'Abril, el nostre auditori va acollir a més de cinquanta violoncels que es reuníem per a gaudir d'aquest instrument tant polifacètic.

Alumnat i professorat del Conservatori de Catarroja i Oliva treballaren junts per a la preparació d'aquesta macro-audició amb un repertori d'obres de lo més variat. Des de "El cisne" de Camille Saint-Saëns, passant per "Doraimon" per als més menuts i "Smooth Criminal" de Michael Jackson que ens fa vibrar a tots.

Agraïm a la nostra AMPA la col.laboració i implicació que té amb tots els actes d'aquest tipus que organitzem al Conservatori i "no són pocs", preparant els millor berenars per a tots els participants.

Passatemps

SOPA DE LETRAS MUSICAL

CRUZADA

INSTRUMENTOS DE PERCUSIÓN

BOMBO

BONGÓS

CAMPANAS TUBULARES

CASCABELES

CELESTA

CENCERRO

CONGAS

GLOCKENSPIEL

GONG

GÜIRO

LIRA

MARACAS

MARIMBA

MATRACA

METALÓFONO

MIRLITONES

PALO DE LLUVIA

PANDERETA

PLATOS

RECO-RECO

SERRUCHO

SISTRO

SONAJERO

TAM-TAM

TIMBAL

TRIANGULO

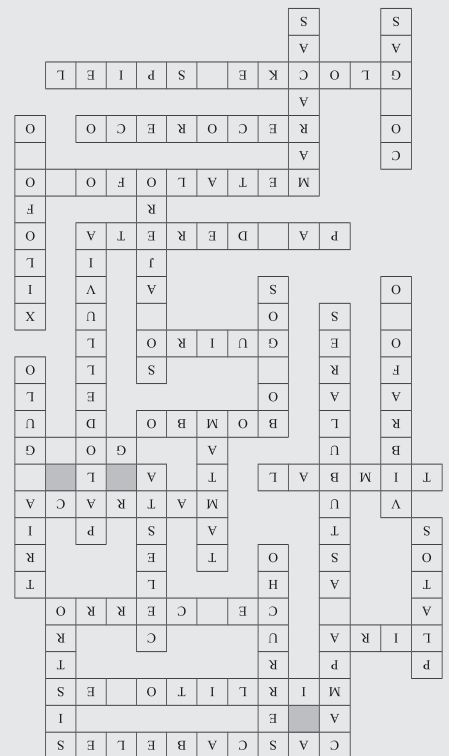
VIBRÁFONO

XILÓFONO

CRISTINA JORDÁ

Professora de llenguatge Musical

Solución cruzada de percusión

Solució professor:

1. Fátima Tamrit 2. Oscar Biendicho 3. Miguel Aguilar

QUI ÉS EL TEU PROFESSOR?

MUSIC
Custom

INSTRUMENTOS MUSICALES
C/ Calixto III. (Junto conservatorio)
OLIVA (Valencia). 962 855 438
music.custom@yahoo.es

AGUA DE BENASSAL
agua mineral natural manantial Fuente en Segures
Minero-Medicinal desde 1928

1ª VISITA GRATUITA
PRESUPUESTO SIN COMPROMISO

Dra. Rosa Mª Malonda Peiró
Licenciada en Odontología col: 46002247
Licenciada en Medicina y Cirugía col: 464615908

Clínica especializada en ORTODONCIA y tratamiento integral de la sonrisa.

Nuevas instalaciones en Gandía, tras 17 de años con consulta propia en Oliva y con más de 2000 pacientes tratados.

Gandía 638 431 654
Oliva 96 285 58 63

Consigue hasta 50% de descuento!!!

Consulta nuestras promociones.

Consolat de Mar
BENAGUASIL

Tota classe d'instruments musicals i accessoris
Servei tècnic propi

Tel. 962 73 73 75
www.consolatdemar.com

Conservatori Professional de Música
"Josep Climent" **Oliva**